

HET NUT VAN LODESTEIJN

Eerder verschenen van Lévi Weemoedt:

GEDICHTEN

- Geduldig lijden*, 1977
Geen bloemen, 1978
Zand erover, 1981
Van harte beterschap, 1982
Liedjes van Welzijn, Volksgezondheid & Cultuur, 1987
Rijk verleden, 1999
Vanaf de dag dat ik mensen zag – Verzamelde gedichten, 2007
Met enige vertraging, 2014
Pessimisme kun je leren! De mooiste versjes uitgekozen door Özcan Akyol, 2018
Gezondheid!, 2019

PROZA

- Bedroefd maar dankbaar*, 1980
Een treurige afdronk, 1983
Daar komt de bruid (de schoorsteen uit), 1985
De ziekte van Lodesteijn, 1986
Liefdewerk, oud papier, 1987
Acte van verlating, 1988
De nadagen van Lodesteijn, 1990
Halte Tranendal, 1991
Ken uw klassieken!, 1992
Overal wat, 1995
Zondagskind, 1996
Ons soort mensen, 1999
De ziekte van Lodesteijn & Het nut van Lodesteijn, 2000
Een vergeetbaar man, 2005
De scherven van het geluk: De mooiste verhalen uitgekozen door Vic van de Reijt, 2019
Dalurenkaart (Literair juweeltje), 2021

Lévi Weemoedt

Het nut van Lodesteijn

Nijgh & Van Ditmar
Amsterdam

www.nijghenvanditmar.nl

Copyright © Lévi Weemoedt 2021
Foto auteur Tjeerd Visser
Omslag Rouwhorst + Van Roon
Typografie Perfect Service, Reeuwijk
NUR 301 / ISBN 978 90 388 1064 5

EEN WOORDJE VOORAF

Het verhaal dat volgt heeft nogal een verleden. Een eerste aanzet schreef ik op verzoek van de Februari Boekhandels en verscheen als geschenkuitgave in november 1990. Het had de titel *De nadagen van Lodesteijn*. Een tweede, uitgebreidere versie werd opgenomen in de verhalenbundel *Overal wat* (1995, Contact). Die werd later herdrukt in *De ziekte van Lodesteijn & Het nut van Lodesteijn* (2000, Contact).

Er zijn van die verhalen die maar niet de vorm willen aannemen die je als schrijver voor ogen staat. Dit was zo'n verhaal. In de tijd tussen 2000 en nu probeerde ik de heer Lodesteijn de richting uit te krijgen die ik met hem voorhad. Nooit lang, want het ontbrak mij aan tijd en rust. Er was een virus voor nodig om dat voor elkaar te krijgen. Schreef ik voor die coronatijd het merendeel van mijn versjes en verhalen in treinen, bussen, stationsrestaurants of cafés, nu vielen die 'reisbewegingen' (een taalvondst van het crisiskabinet) weg en moest ik, net als velen van u, thuiswerken. Leuk was anders, maar voor één ding was het misschien goed. Ik kon eindelijk mijn verhaal afmaken.

Ik hoop dat u er enig plezier aan zult beleven.

L.W.

PROËMIUM

‘Vertel me, o Muze,’ zei Lodesteijn plotseling door de stille kamer, ‘van de man die altijd thuiszat, nergens meer kwam nadat hij tien jaar lang op school had lesgegeven. Van veel mensen hoorde hij de voetstappen en leerde hun inkopen kennen, zuchtend aan zijn raam. Die avonturen, vertel ze, dochter van Zeus, en zie maar waar u begint...’

WIJ GAAN WEER NAAR SCHOOL, riep een wit spandoek met gele letters dat boven de drukke weg door het centrum was opgehangen. Een man, veertig misschien en al in de nadagen van zijn haar, stond die woorden te lezen, terwijl het tumult van de ochtendspits langs hem heen raasde. Met zijn zwarte ouderwetse Gazelle aan de hand was hij de enige die stilstond bij het doek, waarop, in de gedaante van stripfiguren, fietsende en zorgeloos over de weg slingerende scholieren waren afgebeeld. Meer dan vier jaar waren voorbijgegaan sinds hij zelf de gevaarlijke paden naar het leslokaal had afgefietst. En in al die uren, dagen en maanden was de school stukje bij beetje door de afvoerput van zijn geheugen verdwenen. Hoe pijnlijk sommige dingen ook waren, er moest in het hoofd van de mens een gelukzalige lintworm rondwaren die alle herinneringen hapje voor hapje wegknaagde.

En Lodesteijn prees dat.

En dat was niet het enige mirakel. Zonder dat iemand daar nog op had durven hopen had de computer die over zijn lot beschikte eindelijk gesproken. Op een grijze middag, ergens aan het einde van een gang in een hoog kantoor, begon plotseling een al lang afgeschreven printer zonder enige opdracht te ratelen. Een reeks schokken voer door het stroomloze apparaat en met een laatste zucht spuugde het een klein

wit velletje naar buiten dat eerst nog bleef hangen als een scheef, vermoeid tongetje, maar ten slotte op het tapijt neer-dwarrelde dat nieuw was en pas een week geleden gelegd.

En nog had niemand dat geweten als niet toevallig juist op dat moment de koffiejuffrouw was langsgekomen, bezig aan haar middagronde. Ze had thee bij zich, melk, karnemelk, spa en jus d'orange en geschrokken liep ze met haar karretje meteen door naar het afdelingshoofd.

‘Kan dat geen kwaad, meneer Hoekstra?’ vroeg ze. ‘Dat ding daar op de gang doet zo gek. Ik schrok me rot gewoon!’

Zo kwam de zaak aan het rollen. En op een bewolkte middag in september werd Anthony Willem Lodesteijn, ex-leraar klassieke talen en al jaren in het ongewisse over zijn lot, ontboden in een klein kamertje op de zevende verdieping van het Gemeenschappelijk Administratiekantoor van Hemel en van Aarde, een vierkante, diep in het wolkendek borende torenflat, die aan de ene kant grensde aan een industriewijk, aan de andere kant uitkeek op de spoorlijn Rotterdam-Hoek van Holland, dezelfde spoorlijn waaraan zo'n driekwart kilometer verderop zijn oude school lag. De ambtenaar die hem te woord stond was een vrouw. Ze droeg een bril met grote gebiedende glazen en ze was zwanger. Uit haar spijkerbroek met galgen priemde een puntige buik. Ze stelde zich voor als Lydia Trip-Hogewoning en Lodesteijn herkende haar naam van alle post die hij niet meer had opengemaakt.

‘Het heeft enige tijd geduurd,’ begon de vrouw, ‘maar dit is eruit gekomen.’ Ze hield een klein strookje in de hand waarvan het de bedoeling leek dat ook hij het zag. Lodesteijn deed voorzichtig een stapje naar voren. Boog zich voorover. Op het strookje stond een geldbedrag van honderdzevenen-twintigduizend gulden en nog wat, dat ging in zijn verbazing verloren. Even duizelde het voor zijn ogen.

‘f1275,47,’ zei de vrouw. ‘De computer kan geen komma’s tikken.’

‘O ja,’ zei Lodesteijn. En richtte zich weer op.

‘P.m.,’ verduidelijkte de vrouw.

‘Post mortem?’ vroeg Lodesteijn.

‘Per maand. Dat is in elk geval nog ruim honderd gulden meer dan de reguliere bijstandsuitkering, waartoe u normaliter zou vervallen.’

In plaats van goed te luisteren vroeg Lodesteijn zich af waarom ze zo kortaf was. Zo nijdig. Ieder woord dat ze uitsprak trapte ze op de tenen. Was ze niet blij met de vrucht van haar schoot? Was het kind dat ze droeg ook een fout van de computer?

Het bleef even stil.

‘Uh...’ zei Lodesteijn toen, ‘het is dus geen... uh... uitkering, waar ik elke week voor moet stempelen?’

‘De toelage zoals hier vermeld, wordt u toegewezen krachtens de WBG-regeling, de Wet Buitengewone Gevallen. Niet dat íémand hier ook maar íéts van die bepaling wist, maar dat zal ú verder worst zijn. Al is dat wél zo.’

Ze zweeg opnieuw. Vijandig. Lodesteijn pulkte zijn sjaal los, legde hem over de stoelleuning naast hem. Keek onder tussen naar de vrouw vóór zich. Haar ouwelijke gezicht met het forse ooggebit was in vreemd contrast met de opbollende buik daaronder, waardoor het leek of ze eerder haar kleinkind verwachtte dan haar kind.

‘Hoeveel hoofdbreken en mensuren dat alles gekost heeft, zal ik u besparen. Maar méér dan u notie van heeft! Dat blijkt ook wel, want de zaak loopt al een tijdje.’

‘Vierenhalf jaar bijna,’ zei Lodesteijn zacht. ‘Waarvan het laatste anderhalf jaar zonder inkomen.’

‘Jazeker!’ zei de vrouw fel. ‘Dat lijkt lang, maar uw zaak

was me d'r ook eentje! Nóg een paar van die gevallen en ik hield er vandaag nog mee op! Ga er maar aan staan: u heeft geen ontslag gekregen, geen ontslag genomen, u bent geen vutter, dopper, herintreder, en dan is er ook nog eens geen enkele afkeuringsregeling op u van toepassing want u bent ondanks herhaalde sommeringen op geen enkele medische keuring verschenen...!’

Lodesteijn nam deze verwijten lijdzaam in ontvangst. Langs de vrouw heen kijkend zag hij door het raam een gele sprinter voorbijglijden, geluidloos, zeven verdiepingen onder hen. Hij kwam uit de richting van de school. Zaten er oud-collega's in, verkreukeld tot een strippenkaart na een hele dag lesgeven? Of leerlingen die hij nog in de klas had gehad? Hoelang had hij al niet meer aan hen gedacht?

‘Dat maakte alles hopeloos ingewikkeld,’ hoorde hij de vrouw verdergaan. ‘Maar goed, daar zijn wij voor, zult u zeggen. We verdienen niet beter. We zijn toch maar kladpapier. Hoe dan ook: dít is er ten slotte uit gerold. Ik heb u gevraagd hier te komen om u dat mede te delen. En dat heb ik dus nu gedaan. Daarmee is de kous af. Het enige wat ik nog wil is een handtekening en een rekeningnummer. Dan bent u van ons af.’

Ze draaide zich om naar het bureau en veegde een formulier naar zich toe. Wees met haar vinger. ‘Krabbel hier. Rekeningnummer daar.’

Lodesteijn pakte zijn pen, schroefde de dop los en voldeed aan zijn verplichtingen. Het leek erop dat hij nu kon gaan. Hij begaf zich al naar de deuropening, toen de vrouw zei: ‘Er is nog geprobeerd om de regeling met terugwerkende kracht in te laten gaan. Maar dat is niet gelukt...’

Lodesteijn, in gedachten al buiten, haalde zijn schouders op in een gebaar dat je geen ijzer met handen kon breken.